

In welk Koninkrijk willen we leven?

Theo Brand

Nooit eerder had ik op 31 januari - de verjaardag van Koningin Beatrix - de nationale driekleur uitgestoken. Dit jaar deed ik dat wel. Het was kort nadat Beatrix bekend maakte te stoppen als staatshoofd. Van de wapperende vlag aan de voorgevel van ons huis maakte ik een foto die ik plaatste op Facebook. Dat leverde een groot aantal 'vind-ik-leuks' op. De wimpel was ik vergeten, schreef iemand. Tja, mijn spontane Oranje-liefde bleef toch wat improviseren, zo antwoordde ik.

Later reageerde een goede bekende: 'Leve de republiek'. Driftig raakten we op Facebook in discussie. Omdat zij - zoals ikzelf - in de christelijke geloofs-traditie staat, schreef ze: 'Toch blijf

bestaansrecht voor mij. Niet alleen als een waardevolle traditie en een symbool van nationale geschiedenis. Het geeft ook glans aan Nederland als een open, rechtvaardige en vooruitstrevende natie. Tot de blind religieuze volgelingen van het Koningshuis behoor ik niet. Zoals ChristenUnie en SGP onlangs nog pleitten voor een demonstratieverbod als het gaat om protesten tegen de monarchie. Met God, Nederland en Oranje valt kennelijk nog steeds niet te spotten. Deze sacralisering van de constitutionele monarchie staat haaks op de uitgangspunten van onze democratische rechtsstaat. En voor mijzelf staat het ook haaks op een nuchtere en waakzame manier van leven en geloven.

'Ik ben u diep dankbaar voor het vertrouwen dat u mij heeft gegeven in de vele mooie jaren waarin ik uw koningin

'Als een oranjegezinde GroenLinkser kom ik maar voorzichtig uit de kast'

ik mijn bedenkingen houden. In welk Koninkrijk willen we leven?' Ze schreef over de enorme financiële rijkdom van het Koningshuis en over het systeem van erfelijke troonopvolging dat haaks staat op onze moderne democratische inzichten.

'In welk Koninkrijk willen we leven?' Ja, die vraag bleef hangen. Ik reageerde dat we niet de illusie moeten hebben dat we met een republiek als staatsvorm het 'koninkrijk der hemelen' ineens dichterbij zouden kunnen brengen. En Willem Alexander en Maxima houden zich toch bezig met maatschappelijk relevante issues, zoals duurzaamheid en ontwikkelingssamenwerking? Waar een groot deel van de Nederlandse bevolking zich achter de dijken verschuilt, hebben zij oog voor migranten, internationale samenwerking en mondiale vraagstukken. Hopelijk zal Geert Wilders evenveel aanstoot nemen aan de toespraken van Willem Alexander als de rechtspopulist dat deed aan de kerstredes van Beatrix. Het is een signaal dat ons staatshoofd zich met de goede thema's bezighoudt. Ja, als een oranjegezinde GroenLinkser - die een republikeinse staatsvorm op termijn overigens niet uitsluit - kom ik maar voorzichtig uit de kast: de constitutionele monarchie houdt

mocht zijn.' Met deze woorden besloot de Koningin haar toespraak op 28 januari waarin zij bekendmaakte afstand te doen van de troon. Ze dankte ons dat ze onze koningin 'mocht zijn'. Koningin Beatrix beseft dat de monarchie niet zonder maatschappelijk draagvlak kan blijven bestaan, zo interpreteer ik haar woorden. En ze ziet haar koningschap - in elk geval achteraf - als iets dat op haar weg kwam, als een geschenk. Van wie? Het antwoord op deze vraag is een existentiële en kan een religieuze betekenis krijgen. Het ligt voor de hand dat de Koningin dat zo ervaart. De Oranjes staan in een christelijke traditie van dienstbaar koningschap.

Maar dat 'dienstbaar koningschap' mag van mij anno 2013 wel wat scherper ingevuld worden. Met bijvoorbeeld meer koninklijke aandacht voor de groeiende sociale tweedeling in onze eigen Nederlandse maatschappij. Meer transparantie over de eigen inkomsten en uitgaven van de Oranjes past daar goed bij, zeker als het om belastinggeld gaat. Prinses Maxima is VN-adviseur Microkrediet: voor kredietverlening aan ondernemende mensen in derde wereldlanden. Dat is prachtig. Maar hoe staat de groeiende armoede in ons eigen land in relatie tot de levensstijl van de Oranjes? En kan

het spirituele pacifisme van Koningin Juliana misschien weer wat vleugels krijgen door een echt koninklijke inzet die de wereldwijde miljardenhandel in oorlogswapentuin ombuigt in een economie die meer gericht is op ontwikkeling, vrede en geweldloosheid? Iets meer de lijn van prins Claus, zeg maar. En wat minder de lijn van Bernhard.

Heilig en onaantastbaar is voor mij uitsluitend datgene, of diegene, waar de dienstbaarheid van de Koning zich op richt - of zich op zou moeten richten. Voor mij wordt datgene - heel aards gezegd - gevormd door alle krachten die zich inzetten voor datgene wat echt van waarde en vaak weerloos is. Misschien had zonder prinses Maxima's betrokkenheid bij microfinanciering en Willem Alexanders inzet voor water en duurzame ontwikkeling, de vlag op de voorgevel van ons huis niet zo uitbundig gewapperd. Want bij al dat enthousiasme voor de nieuwe koning of juist de afkeer ertegen, is voor mij uiteindelijk de vraag relevant: in welk Koninkrijk willen we leven?

Theo Brand is hoofdredacteur van De Linker Wang, en heeft dit jaar studieverlof